

HVEM FINANSIERER NORGE?

Gjermund Grimsby, Lars Stemland Eide og Kristina Wifstad

Sparebankforeningens medlemsmøte

01.11.2017

Beskrivelse av oppdraget:

- Hvem finansierer Norge?
 - Kapitalstruktur: Egenkapital versus gjeld
 - Kredittmarkedet: Ulike tilbydere av kreditt til bedriftsmarkedet
- Bakteppe:
 - Et klarere todelt norsk bankmarkedet
 - Regulering skaper skjev konkurranse i deler av markedet
 - Geografiske skift, der banker trekker seg ut av geografiske områder

Hovedfunn

- Egenkapital og rentebærende gjeld utgjør omtrent like stor andel av norsk næringslivs balanse
 - Andelen rentebærende gjeld har vært stabil, men noe høyere fom 2013
 - Næringsbygg og eiendom, skipsbygging og sjøfart og primærnæringene er de næringene med størst andel rentebærende gjeld
- Lån fra kredittinstitusjon er den dominerende kredittkilden til norsk næringsliv
 - Obligasjonslån har hatt den sterkeste veksten siden 2007
- Bankmarked har gjennomgått store strukturelle endringer de siste 10 årene
 - Utenlandske filial- og datterbankers markedsandel ble kraftig redusert i perioden 2008-2011, men er nå på vei opp igjen
 - **Sparebankene har agert motsyklisk**, og demmet opp for innstramming i utlån fra utenlandske (og til dels norske nasjonale) banker i perioden 2008-2011
 - **Tydlig vridning i porteføljesammensetning.** Utenlandske banker er blitt mer konsentrert om næringsbygg og eiendom i storbyene, mens norske banker og kredittforetak har tatt markedsandeler i resten av næringslivet

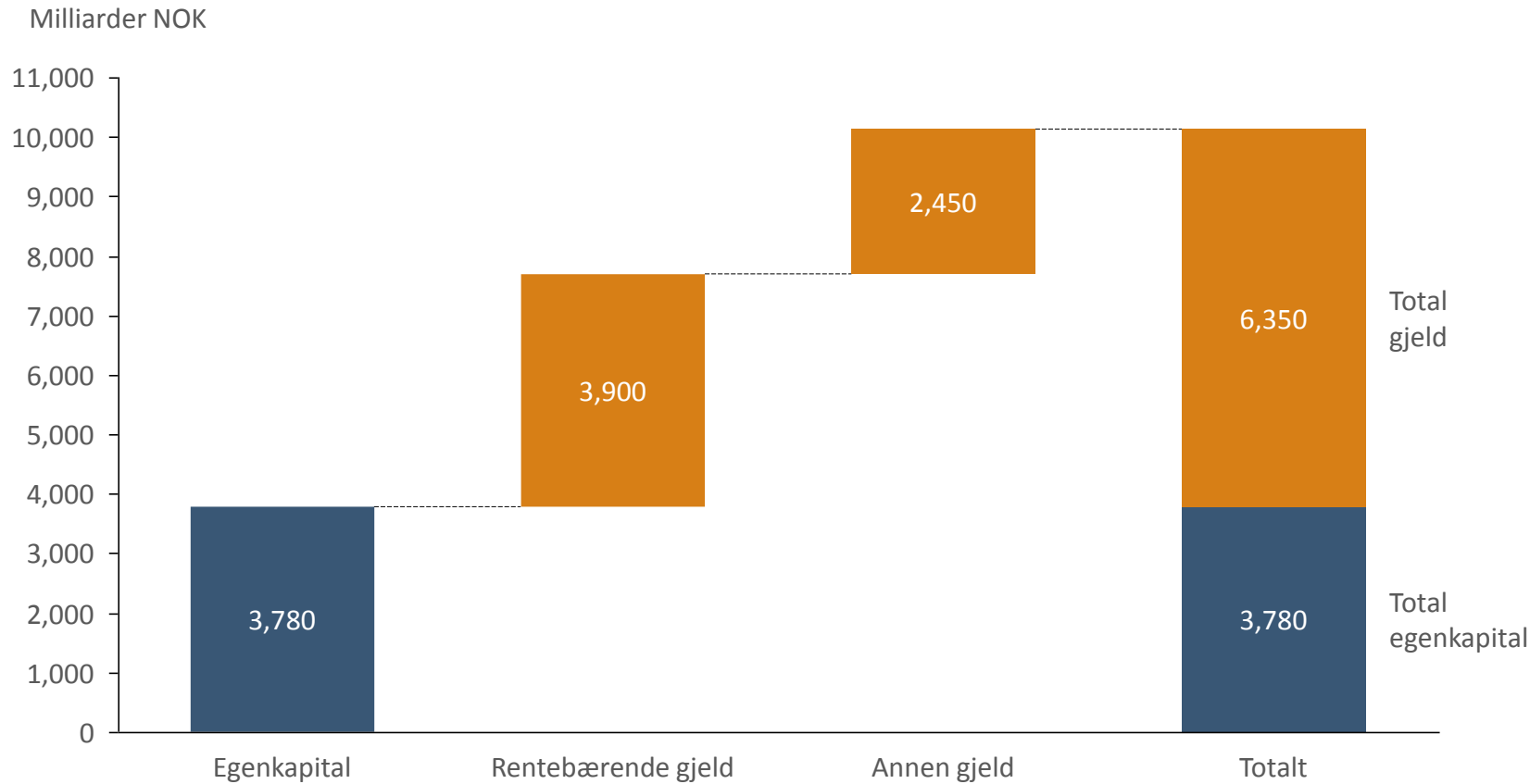

RAPPORT
HVEM FINANSIERER NORGE?

MENON-PUBLIKASJON NR. 69/2017
Av Gjermund Grimstby, Lars S. Eide og Kristina Withed

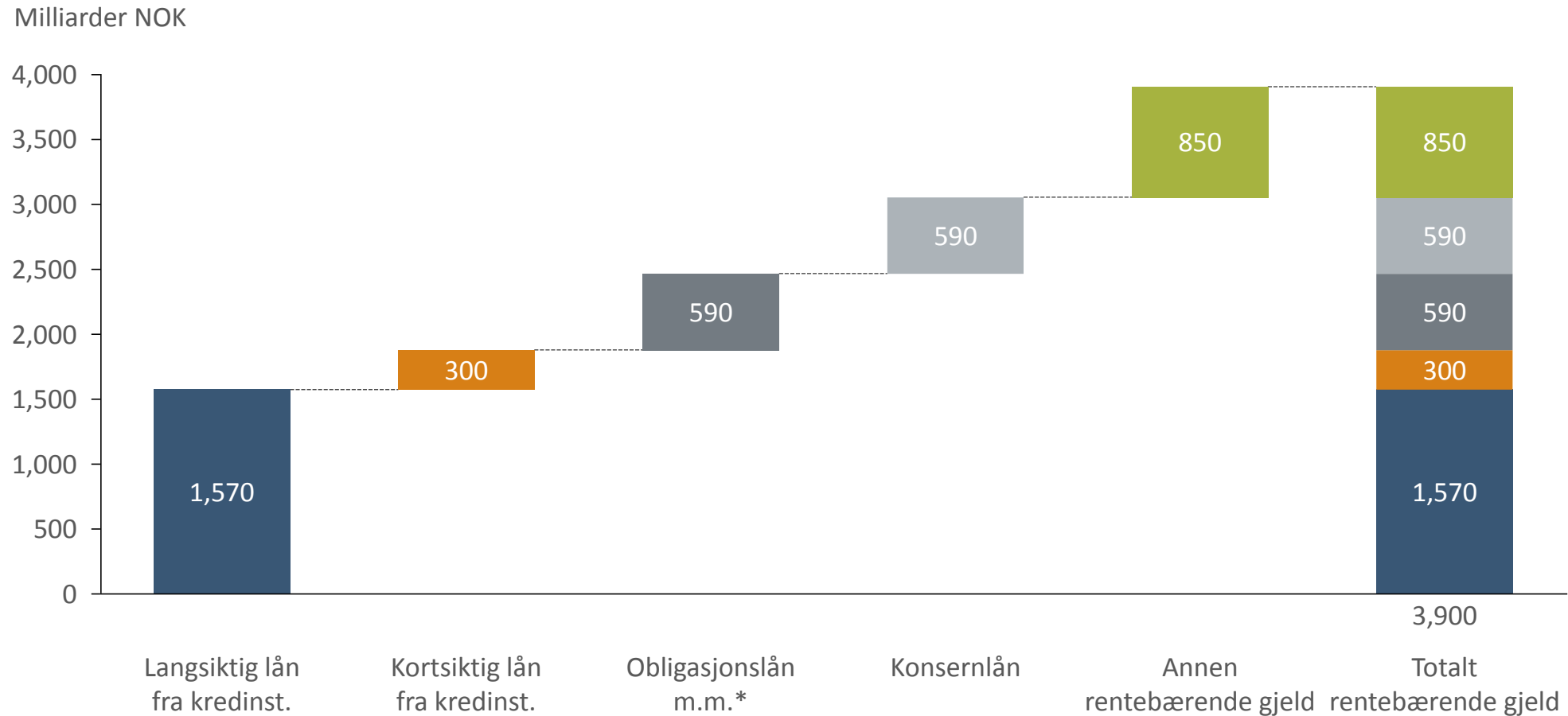
Rentebærende gjeld utgjør 40 prosent av balansen i norsk næringsliv

Kort om forutsetninger:

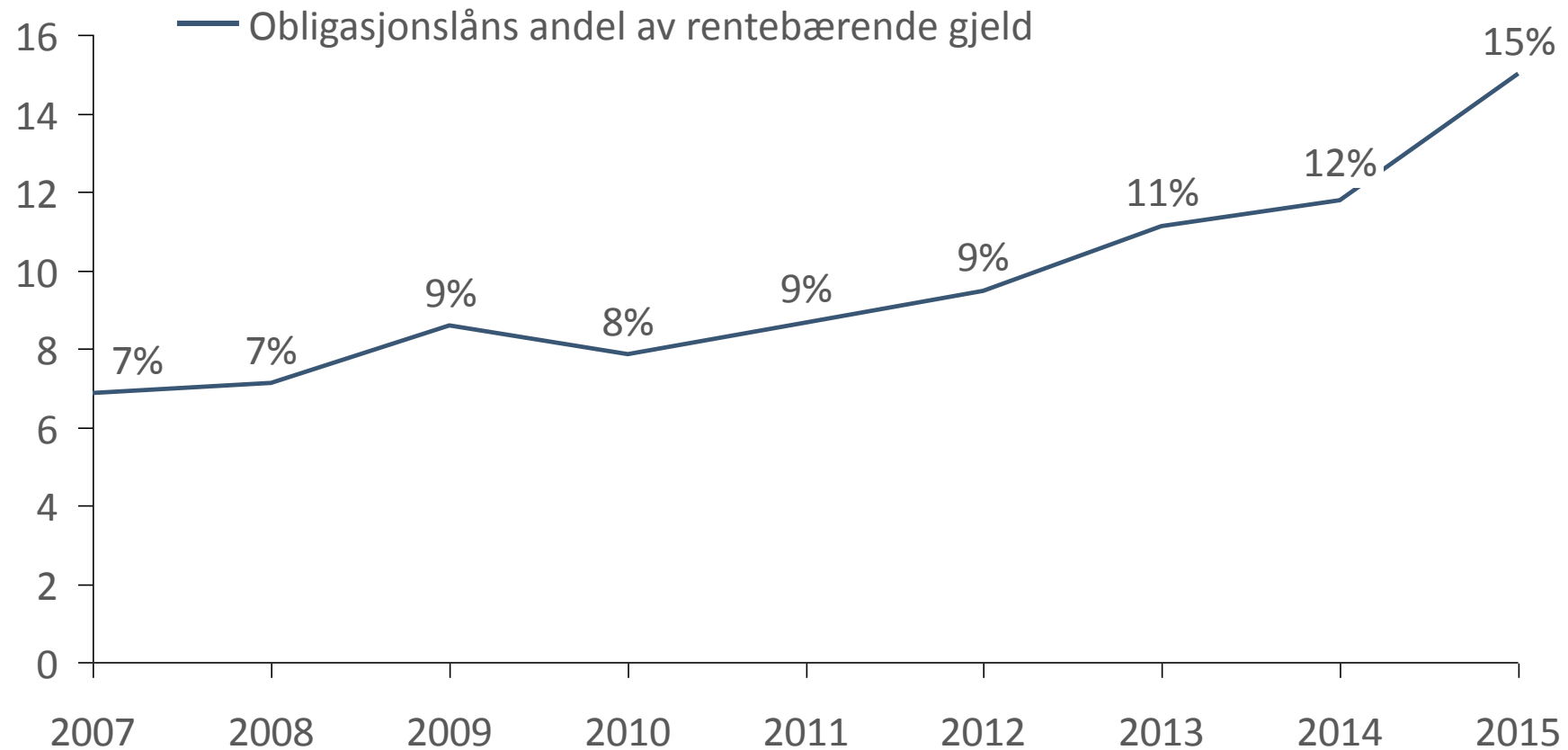
- Vi ser i utgangspunktet på alle norske rapporteringspliktige selskap
- Finansielle foretak har ofte en annen finansieringsstruktur, og er tatt ut fra vårt datasett
- Alle selskap som inngår i et konsernregnskap er erstattet av konsernregnskapet

Langsiktige lån fra kredittinstitusjoner er den dominerende kilden til kreditt

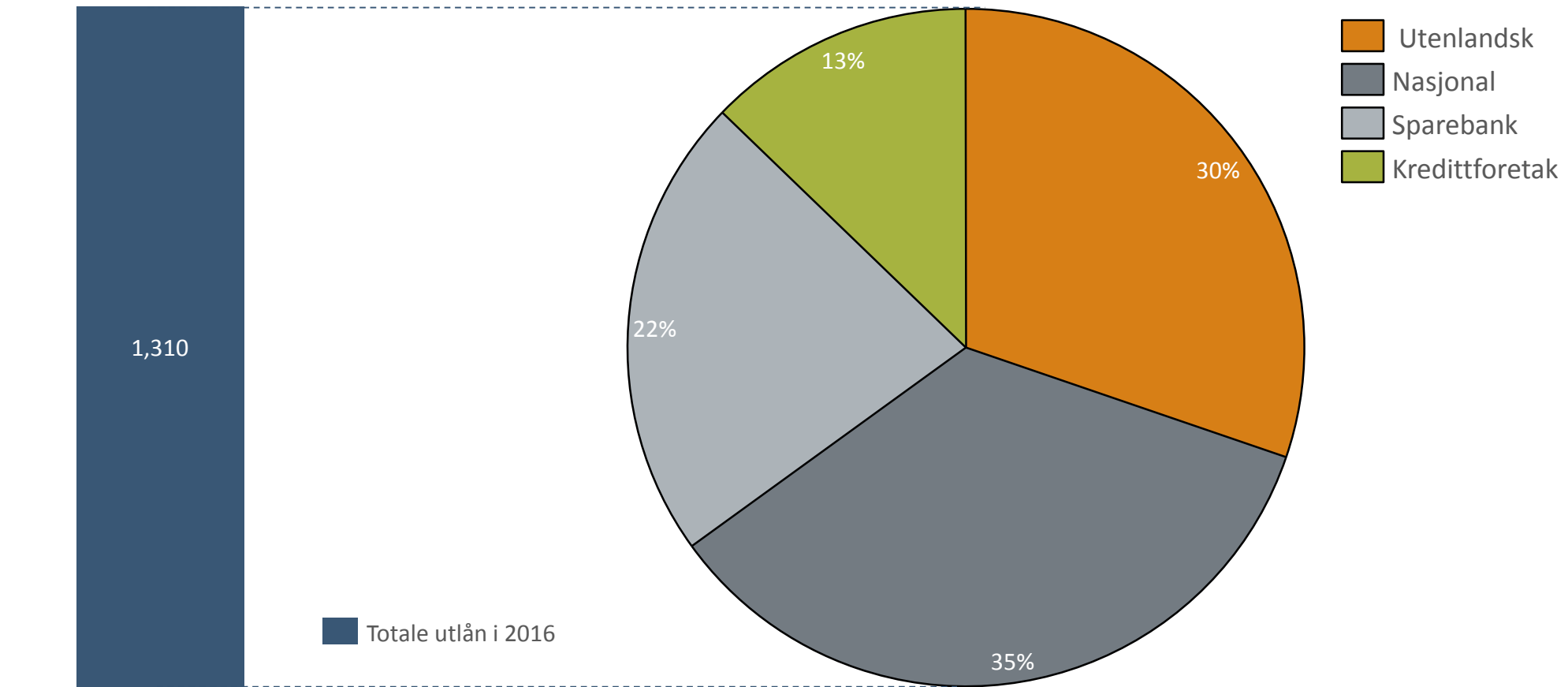
Figurtekst: Den rentebærende gjeldsstrukturen til norske bedrifter i 2015

Obligasjonslån har blitt mer viktig de siste årene

Analyse av bankutlån

Utlån til BM dominert av nasjonale og internasjonale aktører

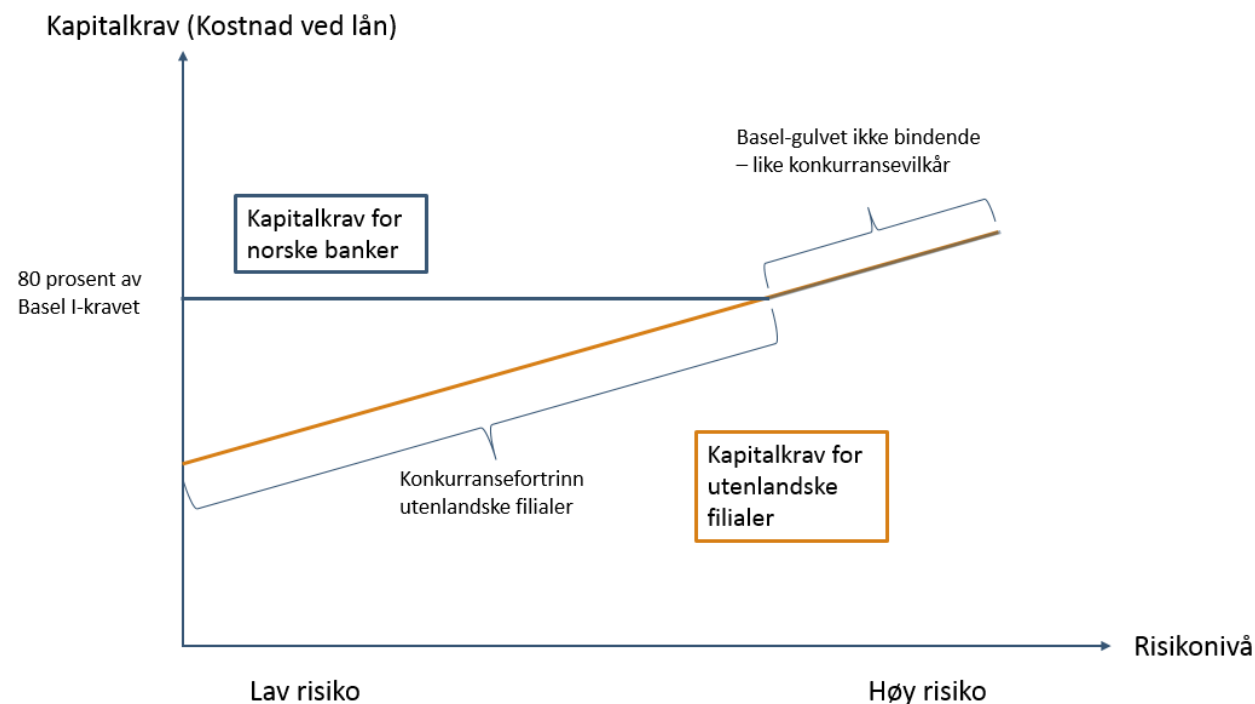

Figur 7: Størrelse på markedet for utlån til norske bedrifter og de respektive aktørgruppens markedsandeler i 2016. Kilde: Skatteetaten og Menon

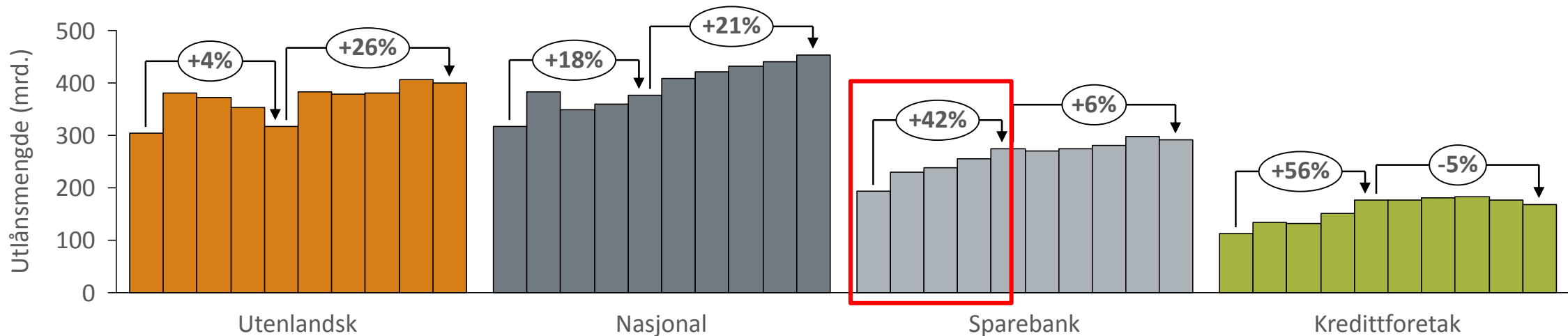
Prosyklitet utenlandske banker

- Økende bevissthet i kjølvannet av finanskrisen 2008/09
- Forklaring:
 1. Konsentrere seg om mest lønnsomme markeder (dyrere å forhandle og overvåke lån til utenlandske bedrifter)
 2. fokus på hjemmemarked øker sannsynligheten for å bli reddet av myndighetene ved en potensiell insolvens.
- Norge og Storbritannia skiller seg ut med høy markedsandel utenlandske filialbanker

Regulering: Basel I-gulvet

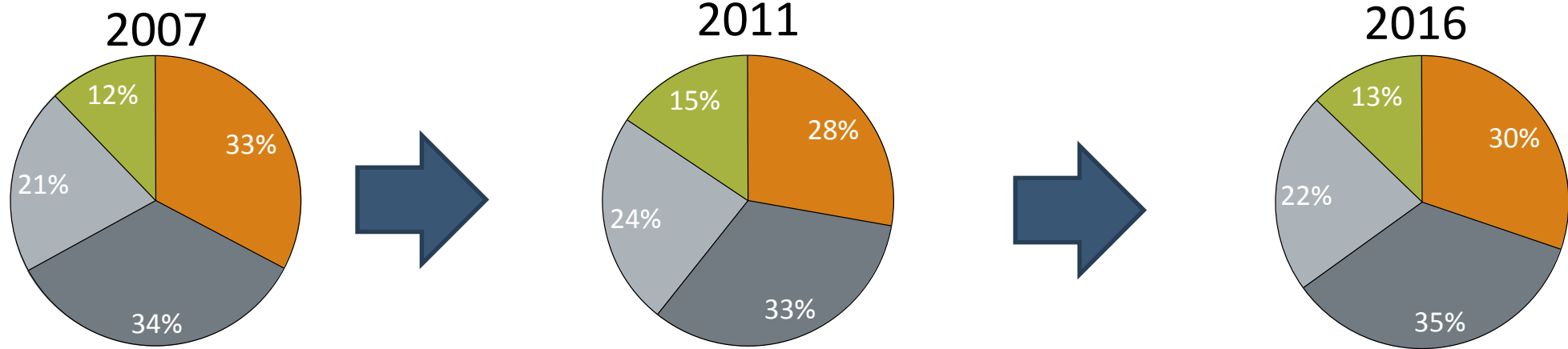
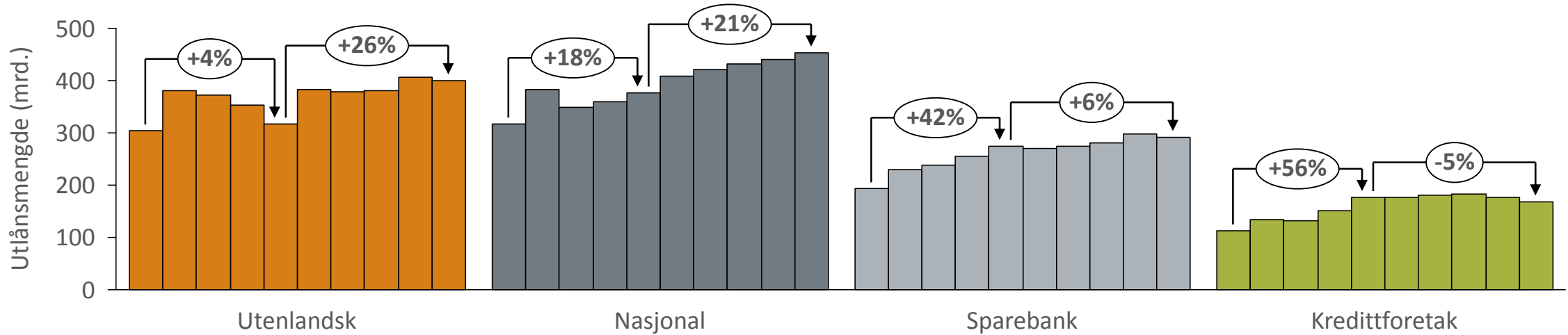

Sparebankene med motsyklisk oppførsel

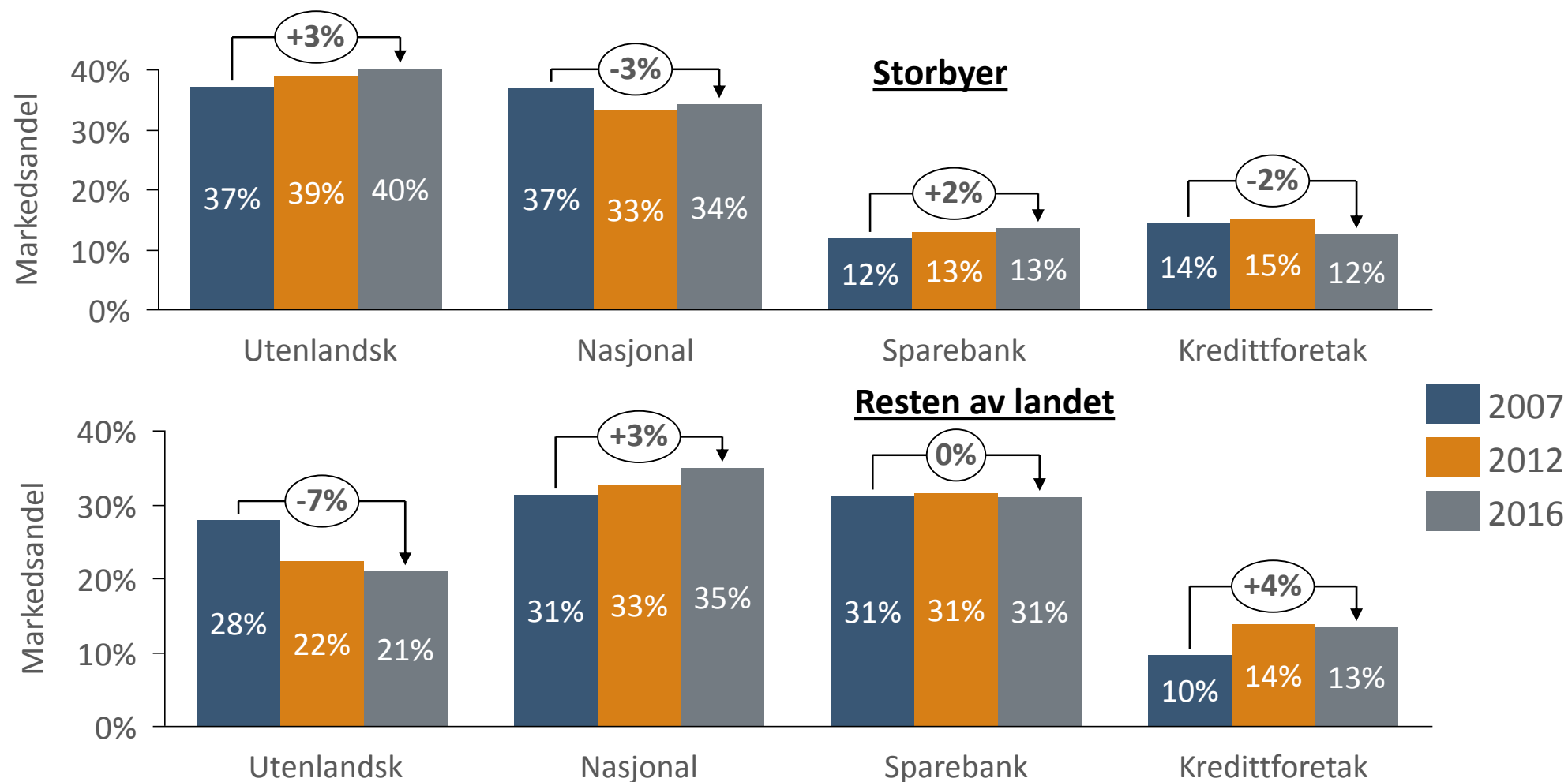
Figur 6: Utvikling i banksektorens utlån til norsk næringsliv, 2007-2015, Mrd. NOK. Kilde: Menon og Skatteetaten.

Sparebankene med motsyklisk oppførsel

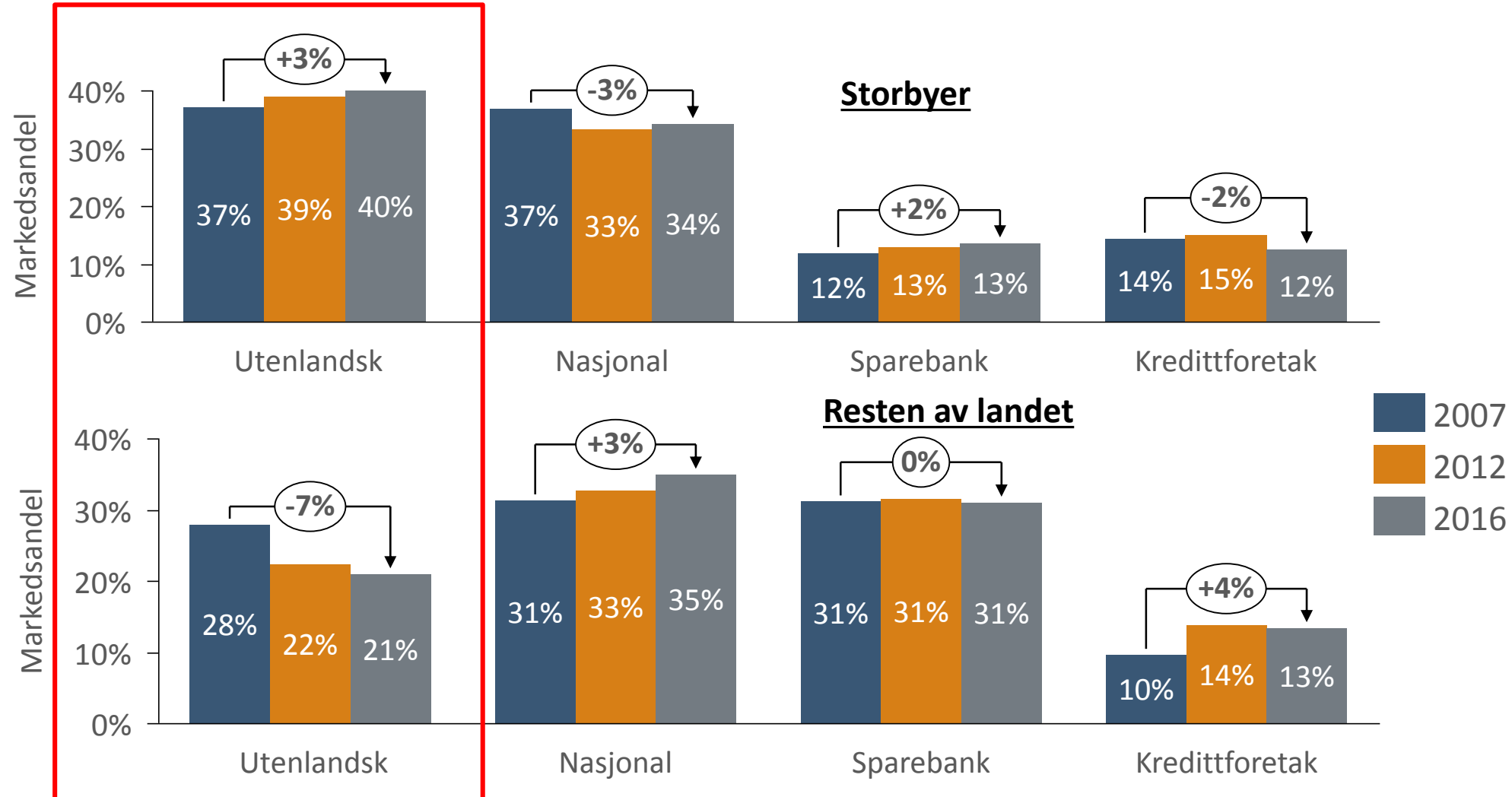

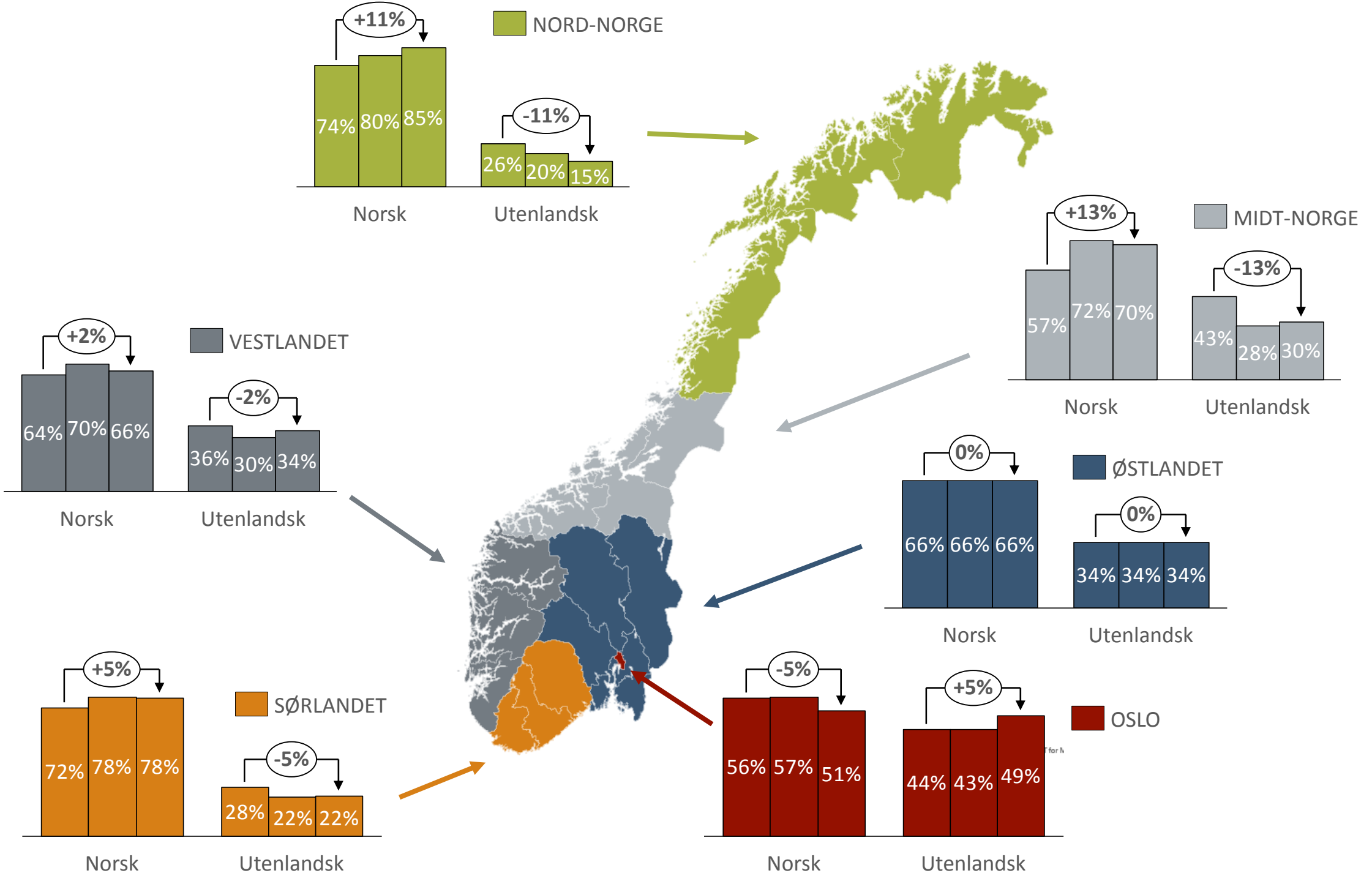
Figur 6: Utvikling i banksektorens utlån til norsk næringsliv, 2007-2015, Mrd. NOK. Kilde: Menon og Skatteetaten.

Internasjonale banker rømmer fra distriktene

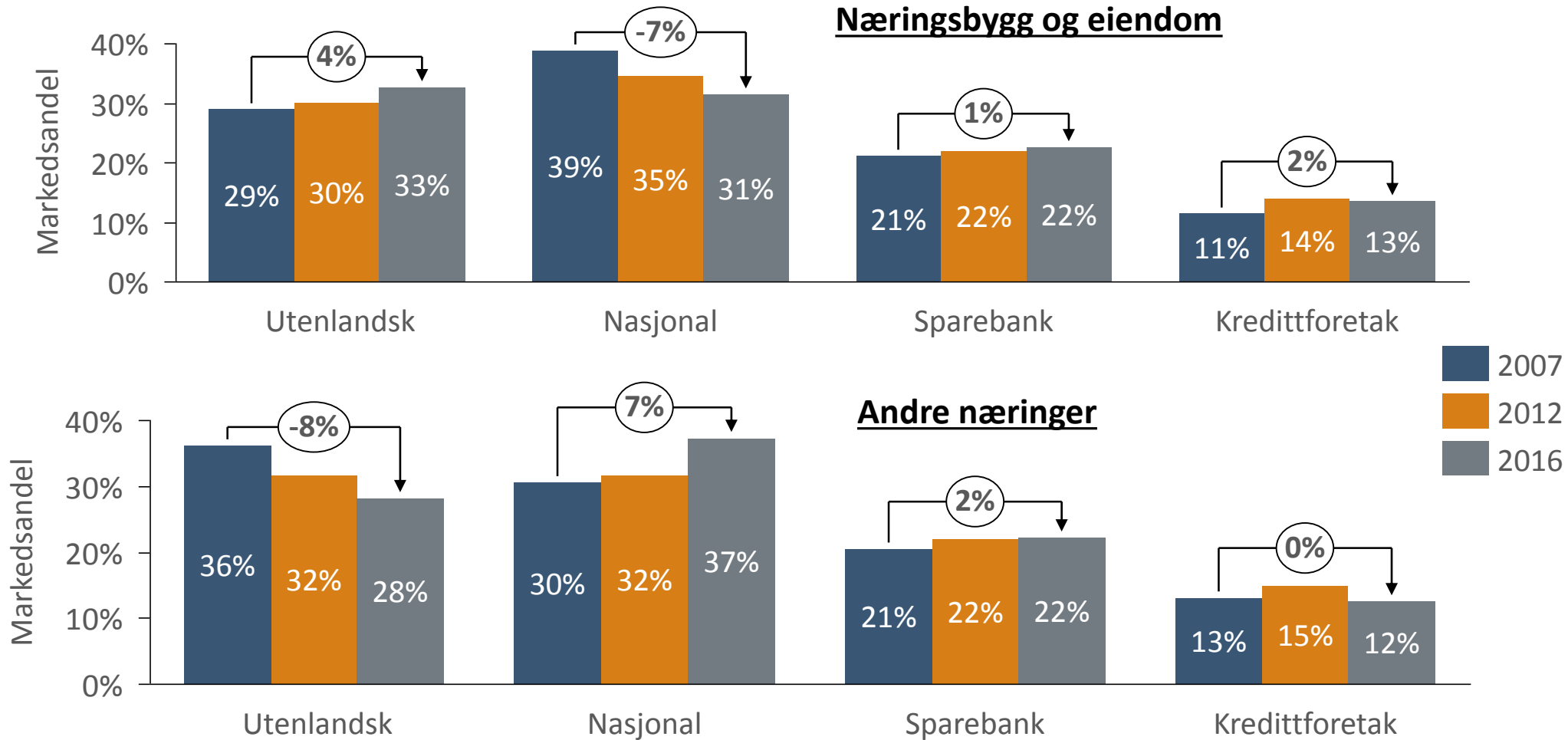

Internasjonale banker rømmer fra distriktene

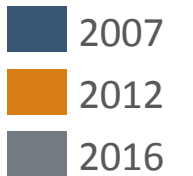
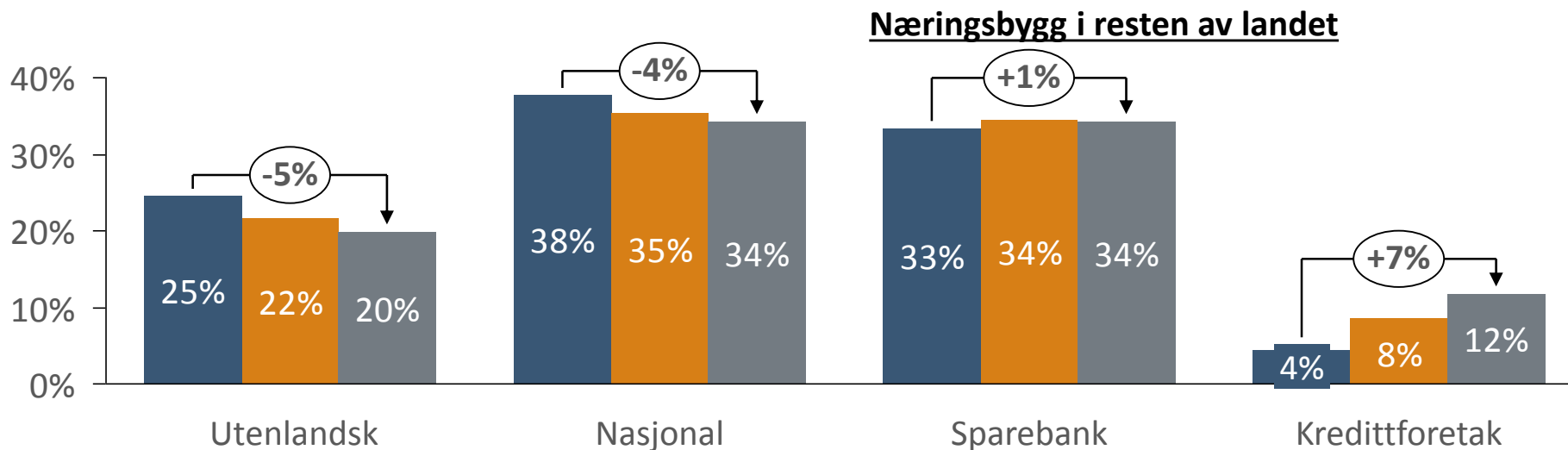
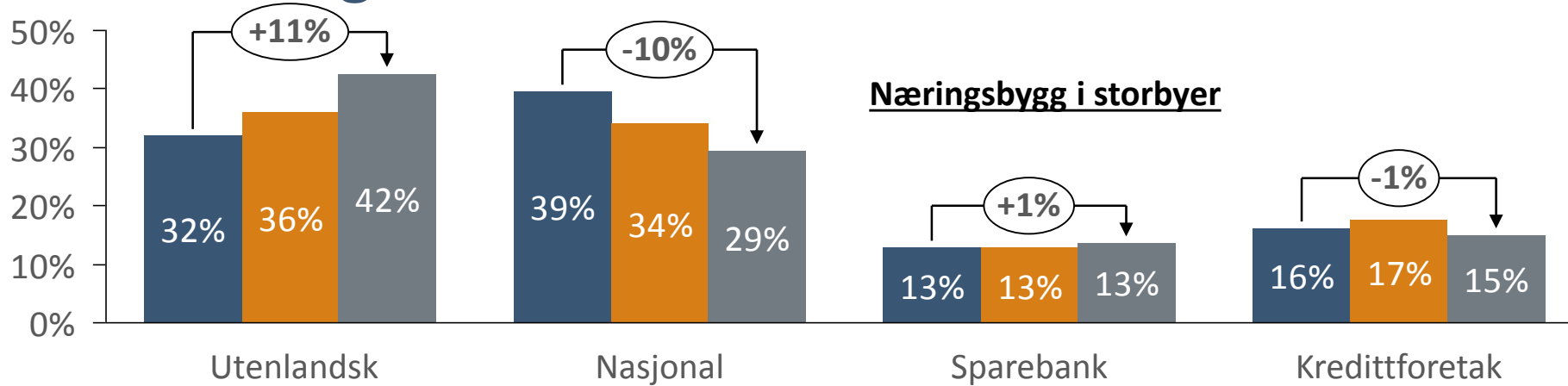

Internasjonale banker fokuserer mer på næringsbygg og eiendom

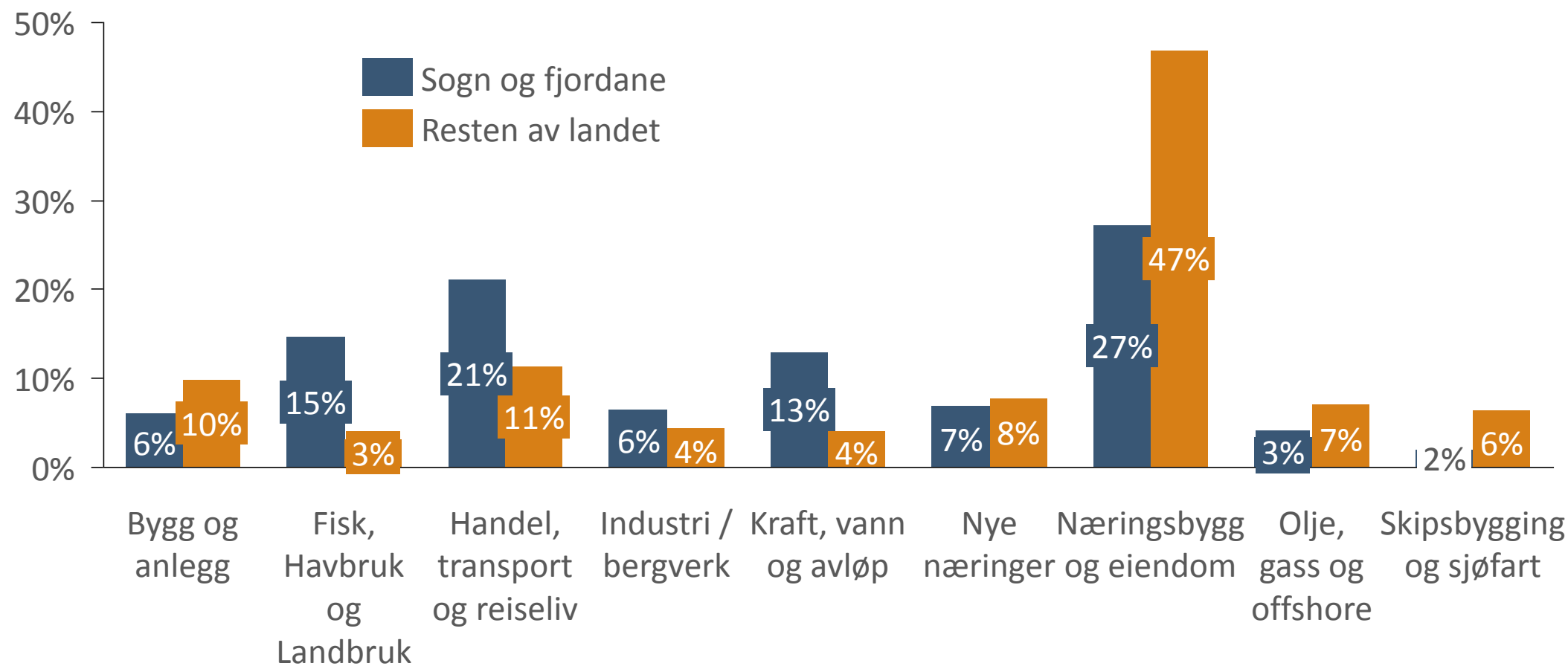

Trenden enda tydeligere dersom vi ser næringsbygg og geografi i sammenheng

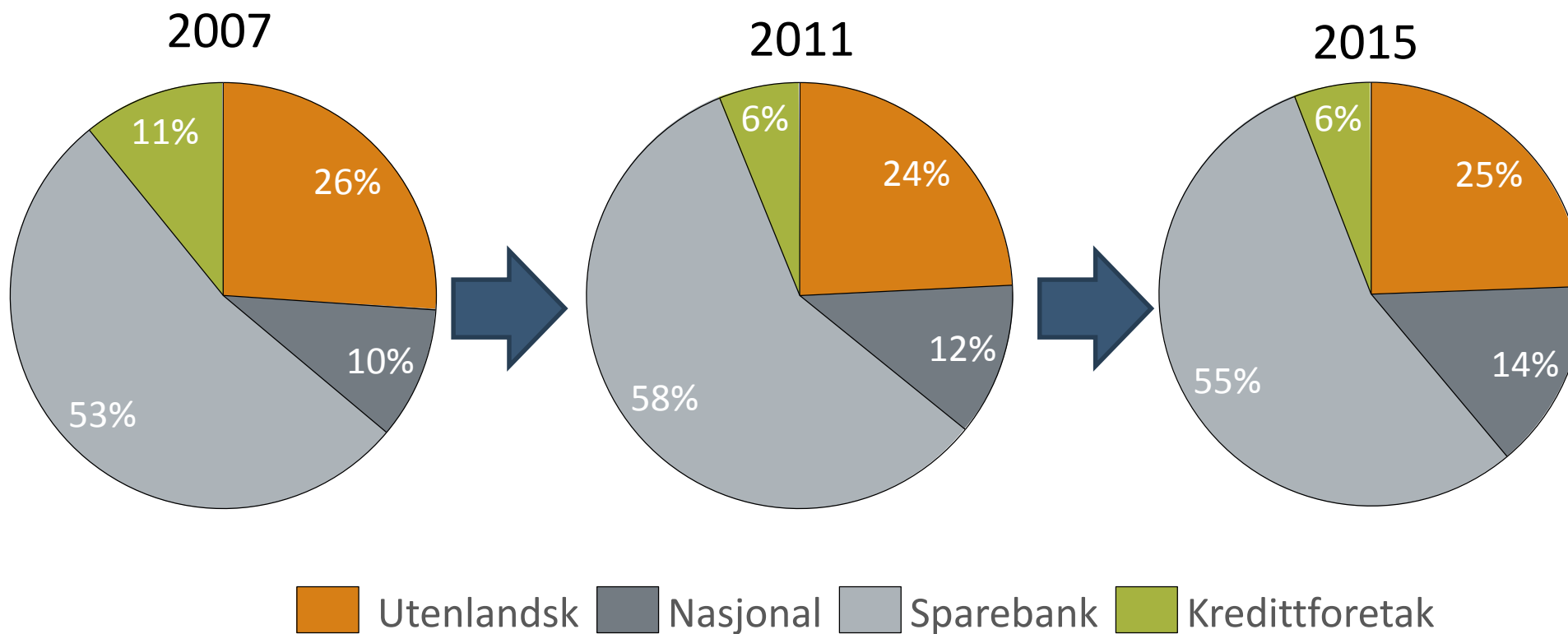

Primærnæringene, reiseliv og kraft viktige næringer

Andel av totale banklån

Sparebankene er relativt viktigere – utviklingen lik som landet ellers

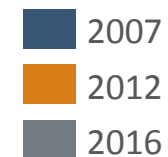
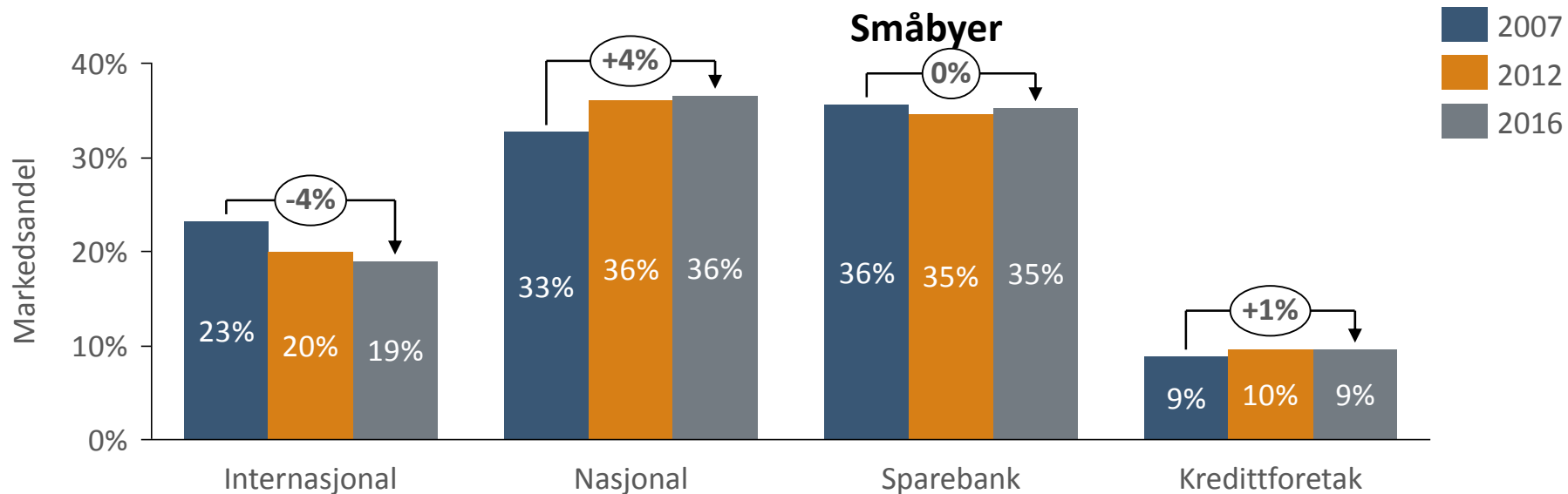
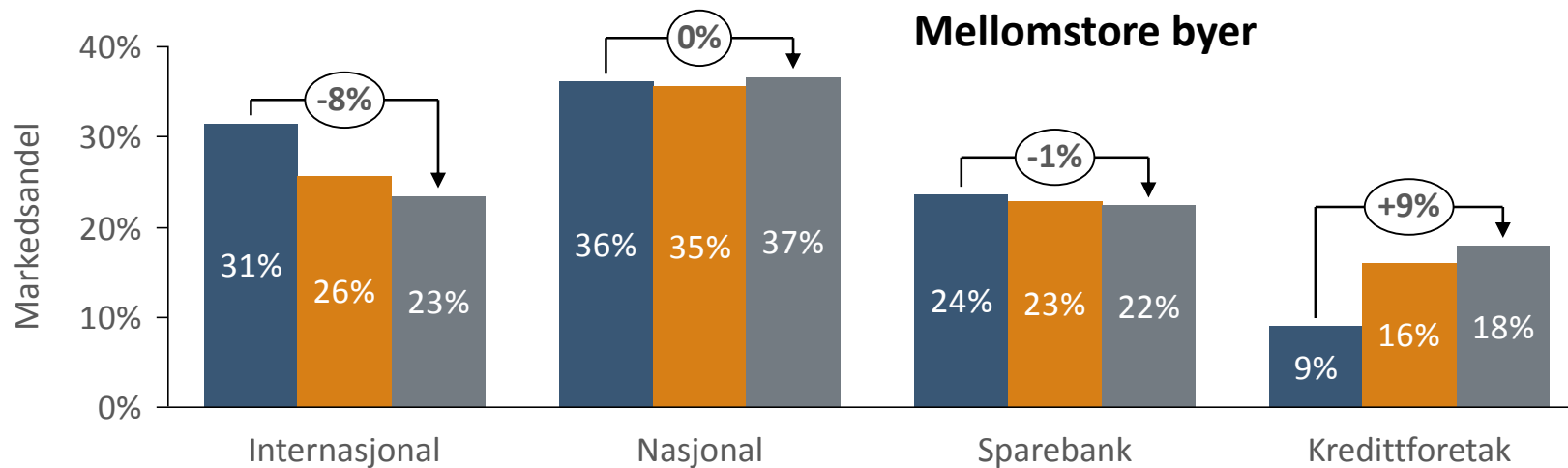
Takk for oppmerksomheten!

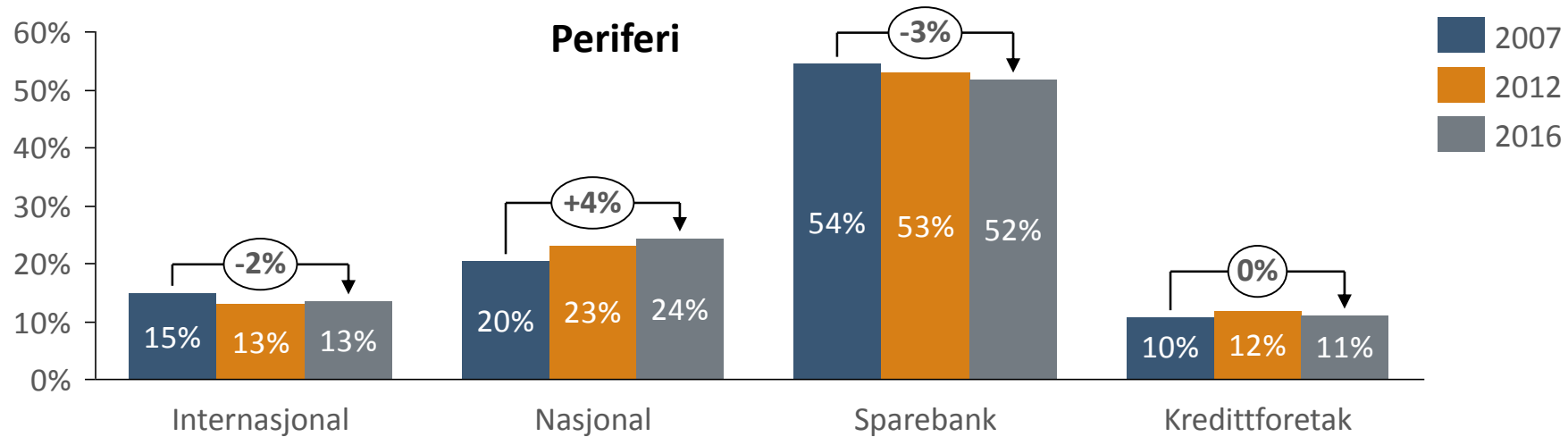
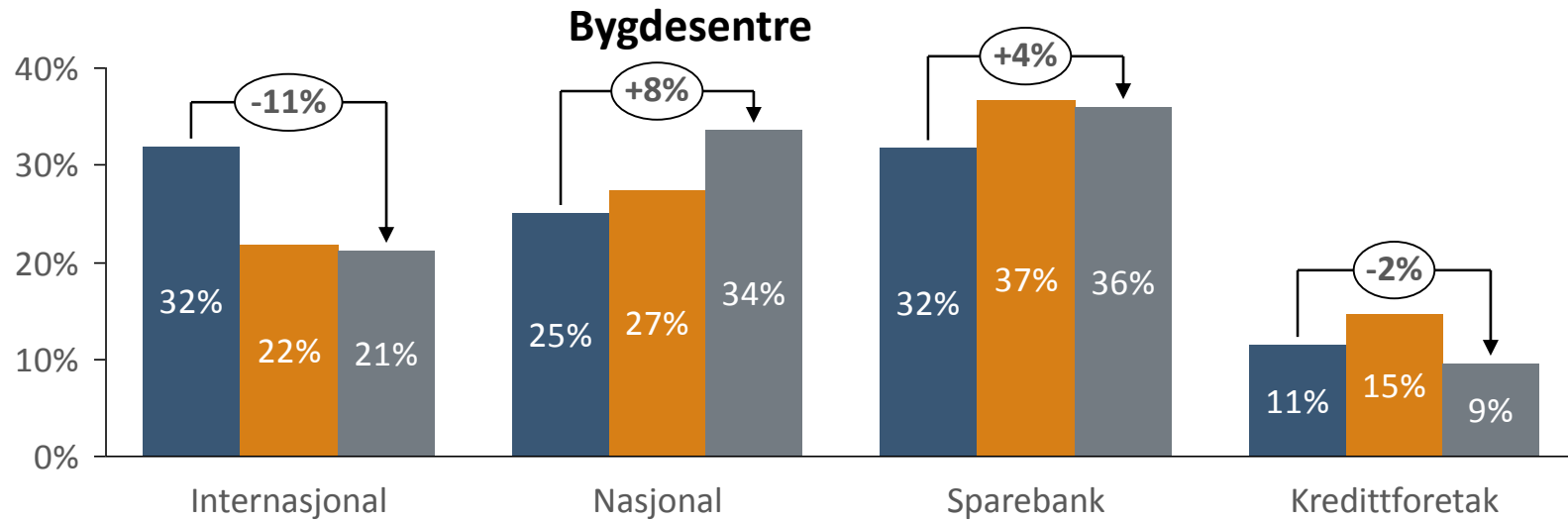
Gjermund Grimsby
Partner Menon
gjermund@menon.no
Tlf. 92 64 38 38

TITTEL

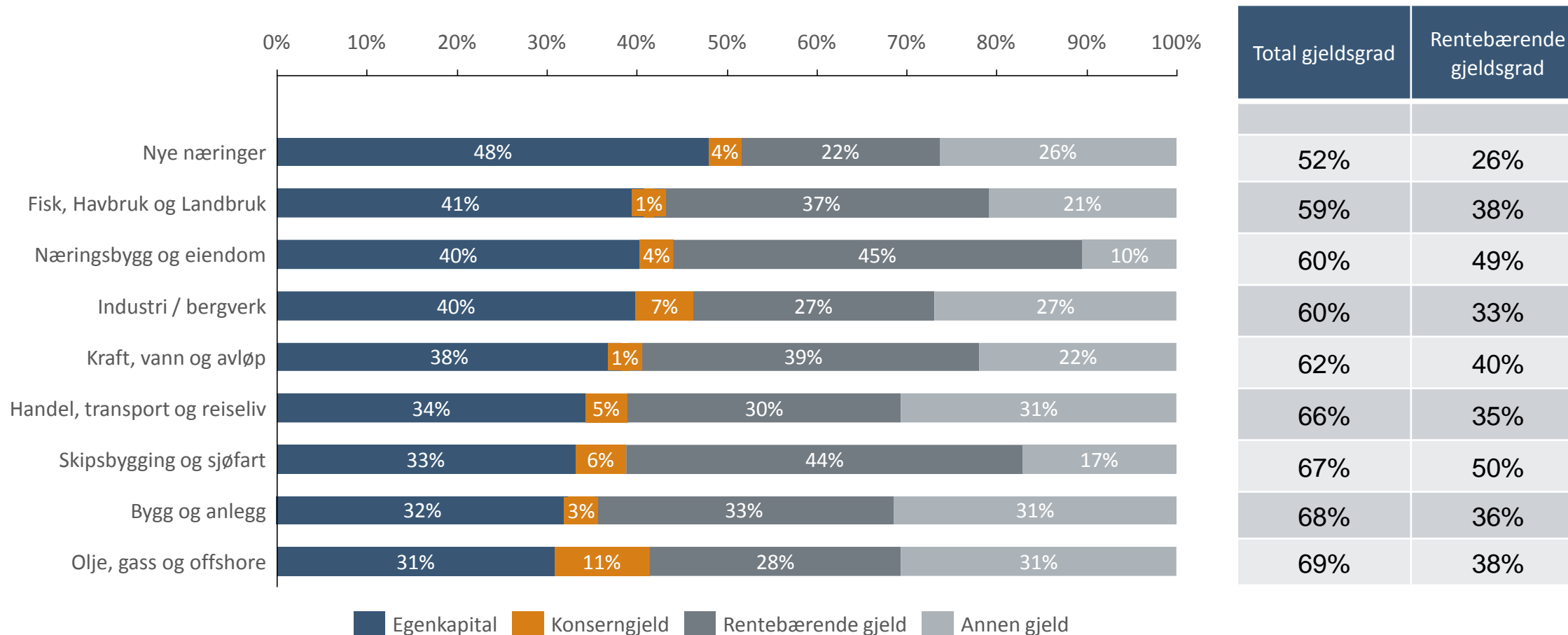
Undertittel (ett innrykk)

Vedlegg

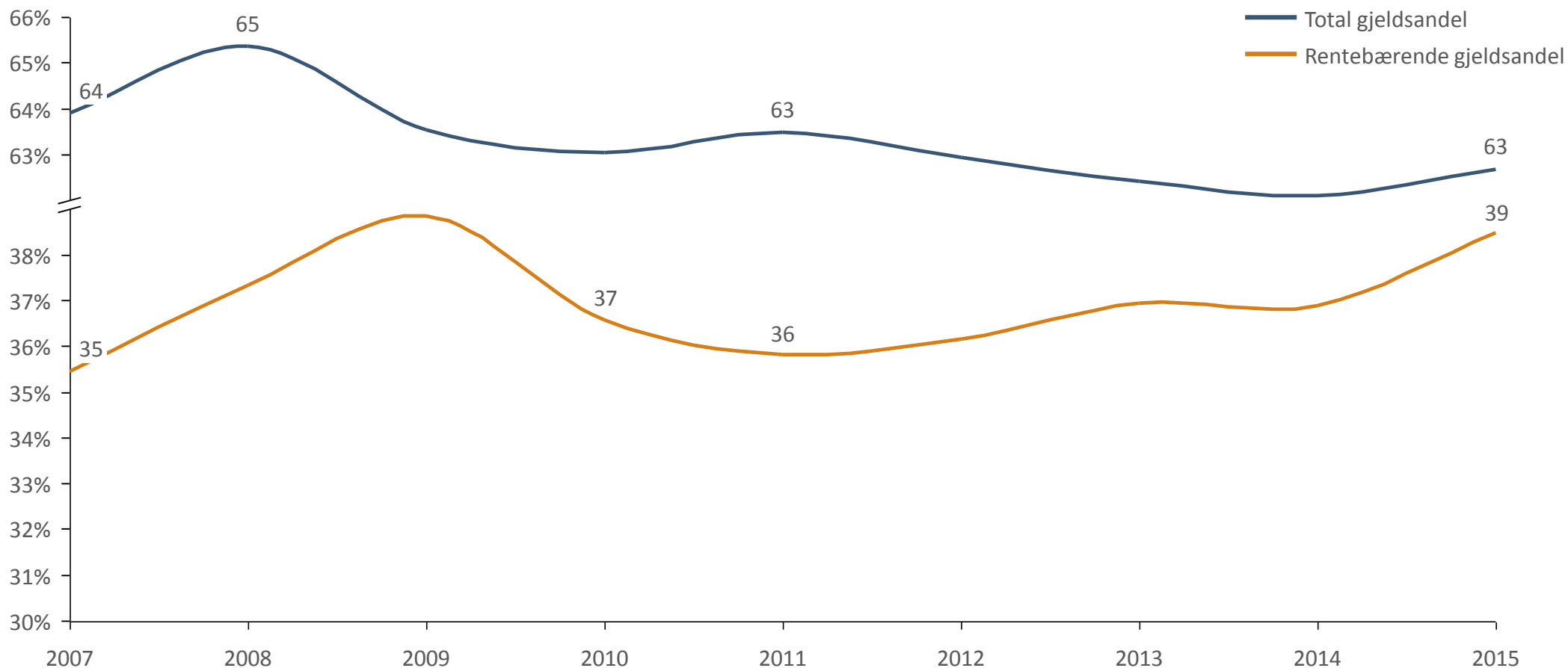

Total gjeldsgrad relativt stabil på tvers av næringer – rentebærende gjeldsgrad varierer mer

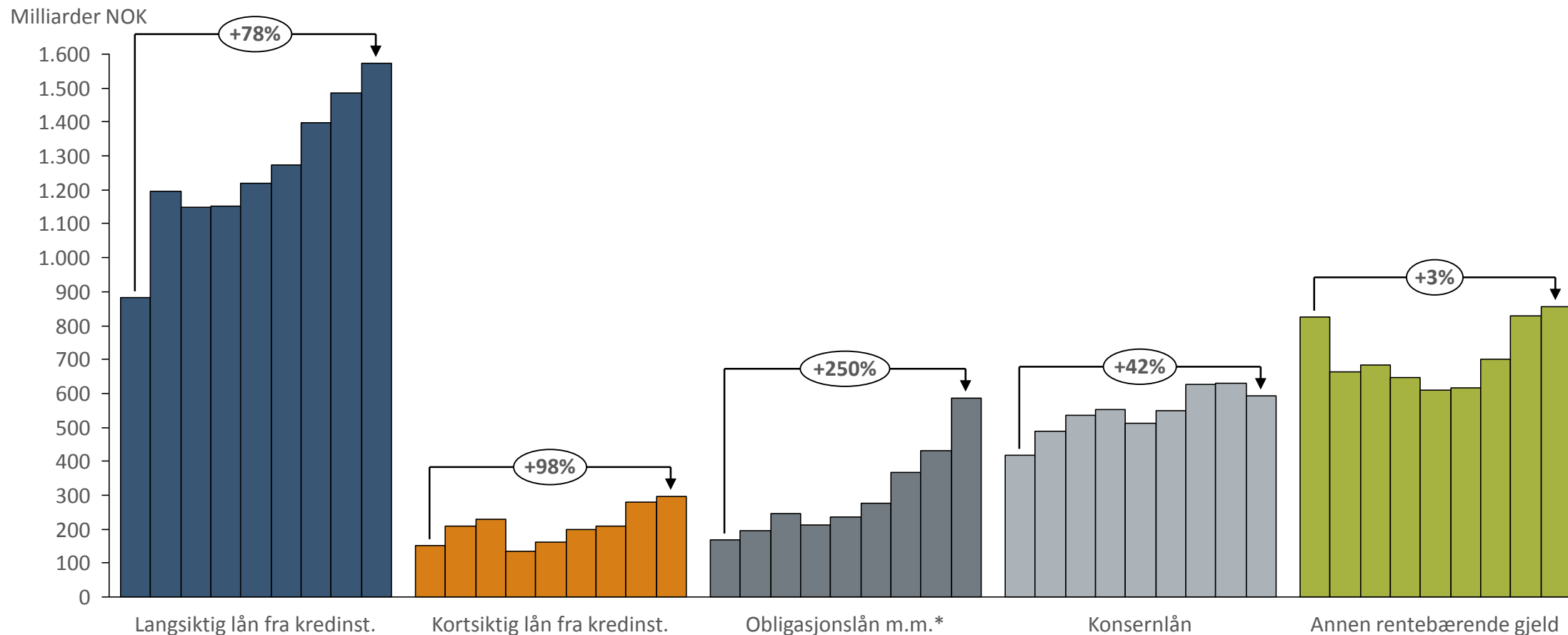
Figur 2: Kapitalstrukturen til norske bedrifter i 2015 fordelt på ulike næringer.

Relativt stabil kapitalstruktur over tid

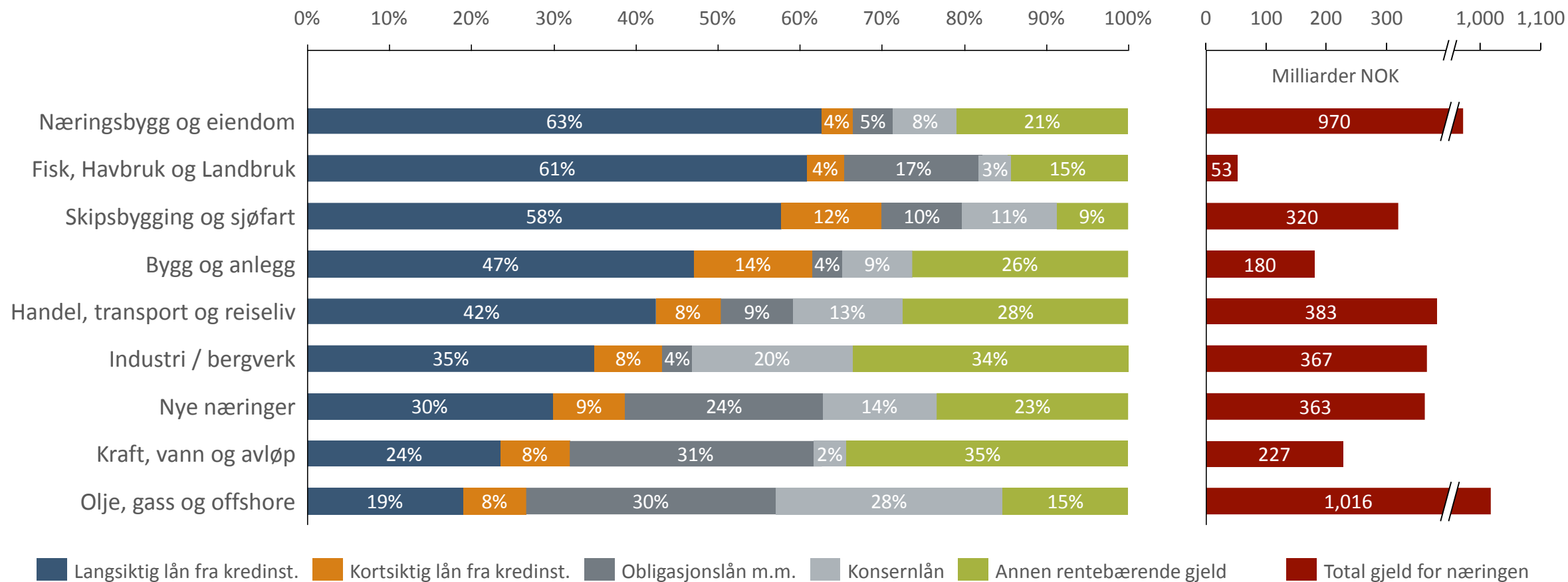
Figur 3: Utvikling i kapitalstruktur og gjeldsgrader over tid

Obligasjonslån har blitt mer vanlig de siste årene, med en nær tredobling

Figur 5: Gjeldsstrukturen til norske bedrifter over tid fra 2007 til 2015.

Næringsbygg og eiendom med (nest) størst rentebærende gjeld – samtidig som de har høyest andel lån fra kredittinstitusjoner

Figur 6: Gjeldsstrukturen til norske bedrifter i 2015 fordelt på næringer. Figuren til høyre viser total rentebærende gjeld for disse næringene